

**FONDUL ARHIVISTIC NAȚIONAL
ȘI CONTRIBUȚIA SA LA CUNOAȘTEREA
ISTORIEI PATRIEI ȘI A
PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN**

de **IONEL GAL**,
directorul general al Direcției
Generale a Arhivelor Statului

Obiectivele majore cuprinse în documentele programatice ale partidului din ultimii ani au dat noi valențe cercetării științifice în toate domeniile de activitate, au impulsionat și mobilizat forțele sociale spre noi căutări și cercetări în domeniul științelor sociale, inclusiv în istoriografia românească.

Arhivele Statului, punînd la baza activității sale sarcinile rezultate din documentele de partid, precum și concepția științifică a președintelui Nicolae Ceaușescu despre rolul și misiunea istoriei, au desfășurat o vastă activitate pentru dezvoltarea și completarea Fondului Arhivistic Național, prin preluări de noi documente și colecții de documente de la diferite organizații și persoane particulare. Continuînd cele mai frumoase tradiții ale înaintașilor noștri, care apreciau tezaurul documentar al țării ca „izvor de cunoaștere a istoriei națiunii” și ca „memorie a pămîntului românesc”, *Fondul Arhivistic Național a cunoscut în ultimul deceniu și jumătate o dezvoltare fără precedent.*

Pentru a ilustra această creștere este de reținut că dacă la sfîrșitul anului 1965 numărul fondurilor și colecțiilor de documente era de aproximativ 5000, în prezent acesta s-a ridicat la peste 200 000, la care se adaugă cele 27 000 documente achiziționate de la persoane particulare.

Preocuparea înaintașilor (ca Gh. Șincai, B. P. Hașdeu, Nicolae Iorga ș. a.) de a investiga arhivele, bibliotecile și muzeele din străinătate, cu scopul de a descoperi noi izvoare documentare cu privire la istoria poporului român, a cunoscut de asemenea o substanțială creștere. A fost extinsă aria geografică și problematică, aducîndu-se în țară peste 2,5 milioane cadre microfilm din arhivele de pe toate continentele lumii. Prestigiul și autoritatea de care se bucură România a deschis porțile cele mai ferecate ale arhivelor, bibliotecilor din diferite metropole ale lumii, iar mijloacele moderne ale științei (reprografia) au înlesnit reproducerea exactă a celor mai valoroase documente care se refereau la istoria României și aducerea lor în țară.

Departate de a fi epuizată cercetarea, microfilmele, fotocopiile și documentele achiziționate conțin prețioase informații referitoare la istoria poporului român de-a lungul secolelor. Acestea, confruntate cu izvoarele interne, permit o analiză mai profundă a faptelor, o viziune mai clară asupra împrejurărilor în care au avut loc, o înțelegere mai largă a năzuințelor și luptei neînfricate duse de poporul român de-a lungul timpurilor pentru dreptate socială, libertate națională și independență.

În ansamblul său, Fondul Arhivistic Național prin vechimea, multitudinea și varietatea documentelor din care se compune constituie un tezaur și o sursă de informare de o excepțională valoare privind istoria medie, modernă și contemporană a patriei.

Cronologic, aceste fonduri și colecții îmbrățișează un lung răstimp istoric, iar din punct de vedere al conținutului reflectă evoluția poporului nostru, întregul proces de dezvoltare a civilizației românești, legăturile multiple și milenare ale poporului român cu celelalte popoare.

Documentele, tezaur al experienței umane, reflectă, pe lângă imaginile succesive ale trecutului, rădăcinile prezentului și sensurile viitorului. Instructive prin conținut, prin complexitatea proceselor pe care le relevă și prin bogăția manifestărilor umane pe care le scot la iveală, documentele te îndeamnă, nu odată, la meditație, te educă profund cultivând sentimentele de dragoste și mândrie față de istoria milenară, de profundă prețuire față de tot ce înseamnă idee luminoasă, avânt generos, dăruire și sacrificiu spre binele tuturor, de cuvenit respect față de cucirile și creațiile umanității.

Astăzi, mai mult ca oricând, acest tezaur documentar aparținând Patrimoniului Cultural Național este pus la dispoziția *cercetării științifice*. Lichidând fenomenele de închistare, rigiditate și de acces limitat la baza documentară, acesta s-a transformat dintr-un obiect restrâns de studiu, apanaj numai al unor cercuri, într-o bază largă de cercetare, accesibilă tuturor oamenilor muncii. Datorită condițiilor create, cercetarea științifică și în special istoriografia dispun de o multitudine de date și informații care-i conferă largi posibilități de abordare a problemelor stringente ale istoriei, la înălțimea și valoarea pe care o merită.

Acest tezaur este accesibil cercetării și datorită strădaniilor depuse de generații de arhiviști, care cu migală și perseverență au realizat lucrările de evidență și bună păstrare a acestor valori. De la inventarele primare, în care fiecare document, dosar sau registru a căpătat un număr de evidență, pînă la întocmirea de instrumente de lucru științifice, îndrumătoare, cataloage, indici, ghiduri, repertorii, toate sînt rezultatele pasiunii și competenței profesionale cu care s-a muncit de-a lungul celor 150 de ani în Arhivele Statului. Trecerea întregii evidențe a fondurilor și colecțiilor pe computer și realizarea în viitorul apropiat a unei bănci de date în legătură cu natura și valoarea documentelor vor da posibilitatea folosirii și mai operative a informațiilor în cercetarea științifică.

Folosirea Fondului Arhivistic Național pentru cunoașterea istoriei patriei și a partidului poate fi ilustrată, la dimensiunile și complexitatea sa, numai într-un raport de strictă dependență cu rezultatele obținute de istoriografia noastră. În acest context este de neconceput de „a scrie istoria așa cum a fost ea” fără a dispune de o amplă bază documentară. Realizările obținute de istoriografia românească în spiritul abordării științifice a fenomenelor istorice, a unei istorii obiective, a înlăturării unor erori în evaluarea trecutului nostru și a combaterii oricăror „teze” sau afirmații neștiințifice străine sînt strîns legate de baza documentară folosită de cercetători, de informațiile inedite, de datele și faptele coroborate, de interpretarea lor în întregul complex istorico-social.

Fondul Arhivistic Național a slujit și este folosit în abordarea și elucidarea vastei problematice de actualitate a istoriografiei patriei ca :

permanența și continuitatea poporului român în vatra strămoșească, lupta sa pentru eliberare socială și națională, pentru unitate națională, independență și suveranitate, pentru reliefarea rolului forțelor înaintate și progresiste în dezvoltarea istorică, a legităților generale care guvernează societatea. Ampla activitate științifică desfășurată în cadrul aniversării a 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent, intensele pregătiri și apariția unor valoroase lucrări de istorie cu prilejul celui de al XV-lea congres internațional de istorie, care s-a ținut la București, pot fi ilustrate și prin cercetarea bazei documentare din Arhivele Statului. În această perioadă numai în sălile de studiu ale Direcției Generale a Arhivelor Statului au studiat peste 6 600 cercetători, consultând 216 000 dosare și documente.

După Congresul al IX-lea al partidului nostru, când prin glasul autorizat al secretarului general al P.C.R. s-a cerut istoricilor să prezinte trecutul de luptă al poporului nostru așa cum a fost, deoarece numai astfel se pot sluji interesele națiunii, toți cercetătorii s-au angajat plenar în a răspunde acestor înalte cerințe.

Cercetările s-au direcționat spre aprofundarea momentelor și perioadelor importante din istoria României, în scopul sprijinirii editării tratatelor de istorie, monografiilor, elaborării unor corpus-uri de documente, compendii, studii, bibliografii etc. Foarte multe teme de studiu sînt consacrate relațiilor sociale, rolului pe care l-a avut țărănimea în istoria poporului român, luptelor sale eroice de sub conducerea marilor conducători de oști Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul și altor domnitori pentru apărarea libertății, independenței și unității naționale; evoluția și descompunerea relațiilor feudale pe teritoriul țărilor române, lupta maseilor și a intelectualității progresiste pentru eliberare socială și națională; anul revoluționar 1848 în țările române, desăvîrșirea unității naționale a poporului român, aspecte noi din istoria Partidului Comunist Român etc.

Sprijinirii cercetării științifice pentru scrierea istoriei patriei i se *adaugă contribuția editorială a Arhivelor Statului*. În relația de colaborare cu instituțiile de cercetare un loc deosebit îl ocupă acțiunile comune de elaborare a unor ediții de documente, materializate de pildă în cele trei volume consacrate independenței de stat a României, întocmite împreună cu Institutul de istorie „N. Iorga” și Academia de Științe Sociale și Politice. Rod al aceleiași colaborări sînt volumele de documente dedicate evenimentelor revoluționare de la 1821, luptelor duse de forțele înaintate ale poporului în anii memorabili 1848—1849; Unirii Principatelor ș. a.

Merită a fi subliniată în același context lucrarea apărută în ediție română și engleză *Documente străine despre români*, dedicată sărbătoririi a 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent și a celui de la XV-lea Congres Internațional de istorie de la București.

În prezent, eforturile ne sînt concentrate spre întocmirea unor lucrări fundamentale în colaborare cu Institutul de istorie „N. Iorga”, Institutul de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R., Biblioteca Centrală de Stat, Academia de Științe Sociale și Politice, Ministerul de Externe etc., lucrări ce vor apare în anii următori: Mihai Viteazul și Ștefan cel Mare în conștiința europeană; Unitatea națională a românilor în conștiința politică și culturală europeană; Ecoul internațional al desăvîrșirii statului unitar național român; Rapoarte diplomatice și consulare

ruse (1812—1820), franceze (1878—1886), engleze (1800—1834) privitoare la țările române, care se înscriu acțiunii de continuare a edițiilor din Colecția Hurmuzaki ; Tradiția statală la români ; Voievodatele și rolul lor în dezvoltarea statului român (ediție de documentare) etc. ; Sprijinul acordat de țările române popoarelor din Balcani (ediție în limbile rusă, engleză, franceză) etc.

Activitatea de valorificare a documentelor care fac parte din Fondul Arhivistic Național cunoaște o amploare deosebită și o diversitate de forme, care se constituie ca modalități de afirmare la nivel național. *Numeroasele manifestări științifice* (sesiuni de referate, simpozioane), filme documentare, expoziții, emisiuni radio și de televiziune, destinate educării marelui public și în primul rînd a tinerei generații, se realizează în spiritul cunoașterii și prețuirii minunatelor tradiții de luptă ale poporului român, de cultivare a respectului și dragostei față de aceste tradiții, în spiritul devotamentului față de patria socialistă și partidul comunist.

În lumina documentelor Congresului al XII-lea și a celorlalte documente de partid și de stat, în următorii ani Direcția Generală a Arhivelor Statului și filialele sale își propun să îmbogățească Fondul Arhivistic Național prin preluări de noi documente, care să ateste generațiilor viitoare eforturile depuse de întregul popor sub conducerea Partidului Comunist Român pentru construirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea țării spre comunism.

★

Aniversarea a șase decenii de activitate a Partidului Comunist Român constituie pentru noi toți un prilej de evocare a glorioaselor tradiții revoluționare, o *retrospectivă* a luptelor duse de partidul comunist pentru eliberarea socială și națională, *un cald omagiu* partidului și secretarului său general pentru grandioasele realizări ale prezentului, pentru minunatele perspective ale zilelor de mâine. La acest jubileu este de datoră noastră *să aducem mulțumiri* conducerii partidului și statului pentru condițiile create, pentru îndrumarea și orientarea întregii activități, odată *cu angajmentul* ferm de a se intensifica eforturile în îndeplinirea exemplară a sarcinilor rezultate din documentele programatice ale partidului, de a fi o prezență activă pe frontul ideologic.

**LE FOND ARCHIVISTIQUE NATIONAL ET SON APPORT
A LA CONNAISSANCE DE L'HISTOIRE DE NOTRE PAYS
ET DU PARTI COMMUNISTE ROUMAIN**

R é s u m é

Les Archives de l'Etat, en fondant leur activité sur les tâches qui résultent des documents du Parti et de la conception scientifique du président Nicolae Ceaușescu concernant le rôle et la mission de l'histoire, déploient une vaste activité pour le développement et le complétement du Fond Archivistique National, par

des nouvelles acquisitions de documents et de collections de documents appartenant à de différentes organisations et personnes particulières, continuant ainsi les plus belles traditions des précurseurs, qui considéraient les archives comme „source de connaissance de l'histoire de la nation“ et „la mémoire de la terre roumaine“.

Pendant les dernières quinze années le Fond Archivistique National a connu un grand développement, s'enrichissant de nouveaux fonds et collections de documents acquises de personnes particulières, et des cadres-microfilm apportés du monde entier, exécutés après les documents concernant l'histoire de notre pays.

Le Fond Archivistique National a servi et est employé pour aborder et élucider la vaste problématique d'actualité de l'historiographie roumaine. On a élaboré en collaboration avec les instituts de spécialité, pour aider la recherche scientifique historique des éditions de documents, concrétisées en des volumes consacrés aux événements révolutionnaires de l'année 1821, aux inoubliables années 1848—1849, à L'Union des Principautés Roumaines, à la guerre de l'indépendance.

En présent, les efforts sont concentrés pour élaborer en collaboration avec les instituts de spécialité de nouveaux et vastes volumes de documents qui vont apparaître pendant les années suivantes : Michel le Brave et Etienne le Grand dans la conscience européenne, des rapports diplomatiques et consulaires russes (1812—1820), français (1878—1886), anglais (1800—1834), qui continuent la Collection „Hurmuzachi“ ; les voïvodes et leur rôle dans le développement de l'Etat roumain, l'appui accordée par les pays roumains aux peuples balcaniques etc.

A l'activité éditoriale, on ajoute de nombreuses manifestations scientifiques (sessions d'exposés, symposiums), des films documentaires, des expositions, des émissions radio et de télévision destinées à l'éducation du grand public et premièrement de la jeune génération dans l'esprit de la connaissance et de l'estime des magnifiques traditions de lutte du peuple roumain, du respect et de l'amour de ces traditions, dans l'esprit du dévouement à la patrie socialiste et au parti communiste.